

παν ἀσφαλῆς ῥαθυμία καὶ κα-
ταφρόνησις, ὡς Διόδωρος ἔφη.

Res secundas solet vt plu-
rimum ignauia & fastus co-
mitari: vt Diodorus dicere
solitus est.

Οὐτε τὰ κελεύς ἀγρὸν φύσει
σαμῆρον δῆλον, ὅστις κερπύσσει, ἔτε
τὰ κελεύς οἰκίαν οἰκοδομησα-
μένην, ὅστις οἰκήσῃ, ἔφη Ξενοφῶν.

Neque bene conferenti
agrum notum est, quis fru-
ctus percepturus sit, neque
domum splendide ædifi-
canti, quis sit inhabitatur:
dixit Xenophon.

Δημοθένης ἔφη, τὸ μὲν πέ-
ρας, ὡς αὐτὸ δαίμων ἐβλήθη,
πάντων γίνεσθαι.

Demosthenes dicebat,
Rerum omnium talem esse
exitum, qualem fortuna ve-
lit. ¶ Item: μεγάλη ῥοπή,
μέλλον δὲ ὄλον, ἢ τύχη παρὰ
πάντ' ἐστὶ τὰ ἄνθρωπων περὶ
ματα. Multum in fortuna
momenti est, ac ea potius
sola in omnibus mortali-
um rebus dominatur.

Locus XC.

DE HOMINE ET
IMBECILLITATE
humana, Erroribus huma-
nis, Calamitatibus
humanis.

Ἡρόδοτος ἔλεγε, εἶναυ θνη-
τῶν ἄδεναι, εἰ ἐσταθῇ, τὰ
τὸ κεκὸν ἐξ ἀρχῆς γηνομένη
σωσεμὴ δὴ τοῖς ἡμετέροις αὐ-
τῶν, μέγιστα.

Herodotus dixit: Nemi-
nem mortalium esse, nec
vllum fore, cui semel geni-
to non admixtum sit malū:
maximis vero quibusque,
maxima mala contingere.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· Οὐδὲν τῶν
ἀνθρωπίνων ἐβέβαιον εἶναι· ἀλλὰ
πάντα φέρεσθαι φορὰ πρὶ παρο-
λόζω.

Idem dixit: Nil in reb.
humanis stabile esse, sed
omnia temerario quodam
motu ferri.

Ξενοφῶν ἔφησεν, Ἄπαντα
ἀσθεδίκαν δὲ εἶναι ἀνθρώπων ὄντα.

Xenophon dixit, Omnia
homini exspectanda esse.

Ὁ μεμνημένος, ἔφη Ἰσο-
κράτης, τί ἐστὶν ἀνθρώπου, ἐπὶ
οὐδενὶ τῶν συμβαγόντων δυ-
χεσθῆναι.

Qui meminit (inquit Iso-
crates) quid homo sit, is
propter nullum euenien-
tem casum immodice tri-
stabitur.

Ἄνθρωποι δὲ πρὸ σοφίας καὶ πα-
λαῖστέμων κερμαίμοροι, εἶπε
Πλούταρχος.

X Homines a veteri & quidem putrido filo pendent, inquit Plutarchus.

Αριστοτέλης ἔλεγε, Ἄνθρωποι εἶναι ἀσθενεῖς ὑπὸ ἐπιγνοῦς, καὶ ἐλάφουρον, τῆς πύργου, μεταπτώσεως εἰκόνα. φθόνος ἔσμενος πλάσσει, ὃ ἵλοιπον, φλέγμα καὶ χολῆν.

X Aristoteles dicere solebat, Hominem esse imbecillitatis exemplum, temporis spoliū, fortunę lusum, inconstantię imaginem, inuidiæ & calamitatis trutinam: reliquam vero pituitā & bilem.

Σωκράτης ἔλεγε, νομίζον, ἀεὶ τὸς θεῶς γελᾶν, ὁρῶντας τῶν ἄνθρώπων κενόπυσθίαν.

X Socrates dicere solebat, se credere, quod Dii semper rideant, intuentes inane studium hominum.

Τὸ μείζον [ὡς ἀπερ Δημοσθένης ἔφη] ἀπίσιν ἀνθρώποις ἀδύλον, καὶ μικροῖς καὶ μικροῖς μετρίων πραγμάτων αἰπὸι γίνονται, διὸ δεῖ μεταπειθεῖν ἐν ταῖς ὑπερβύσι, καὶ παρορμηθῆναι τὸ μείζον φαινεῖν.

Rerum euentus (vt Demosthenes dixit) omnibus hominibus sunt obscuri, & parua occasionū momenta ad res maximas causę existunt: ideo in secunda fortun

na moderatos nos præstare, futurisq; prouidos oportet.

Τὸ μείζον, ἀόρατον ἔφη Ἰσοκράτης.

Quid futurum sit, nemo præuidere potest: dixit Isocrates.

Ἰσοκράτης εἶπε θεὸς μὲν ἄριστος φρονεῖντας ἐνόησε διακροτῆναι ἔσμενον.

X Isocrates dixit, etiam sapientissimos quosque interdum ab eo quod vtile sit, aberrare. ¶ Pertinet huc Æschyli dictum: Ἀμωρετίνος ἔσμενος σοφώτερος. Errat etiā sapiente sapientior. ¶ Et Philo inquit: Τὸ μὲν μηδὲν ἀμωρετίνος σωθῆναι ἰδίου θεοῦ. In nulla re errare, omnino Dei proprium est. ¶ Καὶ γὰρ αὐτὸς ἀγαθὸς ποτε μὲν κακὸς, ἄλλοτε δ' ἐσθλός. Vir bonus interdum bonus est, mox labitur idem.

Ὁ αὐτὸς ἔφασκε Πανίτες πλείω πεφύκεται ἐξαμωρετίνος, ἢ κακορθεῖν.

Idem dixit: Omnes errare & peccare potius, quam præclari & recti quid agere solemus.

Ξενοφῶν ἔφη, Τὸ ἀμωρετίνος ἀνθρώπου ὄντος, ἐδὲν γαμωρετόν.

Xenophon dixit, Non esse

esse mirum, si homines peccent.

Δημοσθένης εἶπε. Ρᾶτον ἀπαίντων εἶναι, αὐτὸν ἐξαπατήσαι.

Demosthenes dicere solitus est, Omnium esse facillimum, seipsum decipere.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, Πολλῶν τὸ σοφὸν, ἡλίθιον εἶναι.

Idem dixit, Multorum sapientiam, stultitiam esse.

Ἐν Χαρωναίᾳ τῆς Ἀθηναίης ἡνίκα ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος, ἐπαρθεὶς τῇ ἀπαραξία, ὁμῶς λογισμῷ ἐκράτησε, καὶ ἐχρῆσθη, καὶ ἀπέβουλε. ἄλλο δὲ εἰν αὐτῷ ὑπομνηστικῶς ὑπὸ Ἰννοσὶ τῷ παιδῶν ἱσθίσι βίσι λόγοις. Ἐχρεῖ ὡς βασίλει, καὶ μέμνησο ἀνθρώπος ὢν.

Cum in Charonea Philippus Atheniensis vicisset, animū elatum ratione compscuit, & ne quid per contumeliam & fastū committeret, hoc instituit, vt quotidie in aurora ab aliquo puerorum his verbis admoneretur: Surge rex, & hominē te esse cogita.

Δημόναξ ἐρωτήθεις πότε ἤρξατο φιλοσοφῆν, Ὅτε κατεγινώσκον, ἔφη, ἔμαυτ' ἤρξαμην.

¶ Demonax interrogatus, quādo coepisset philosophari, Tum dixit, cū cognosceret meipsum incepti.

Σωκράτης ἐρωτήθεις, ἀφ' οὗ πὶ ἐσυγχράφει, ὅτι, εἶπεν, ὁρῶ παρὰ χαρτίᾳ πολλὴν ἔγραψασθαι πειρώμενος.

Socrates interroganti cur nihil scriptū ederet: respondit, Quia video chartā multo pretiosiore, quam illa quę scribenda essent.

Θεόκριτος ἐρωτήθεις ἐπὶ ποιημάτων, ἀφ' οὗ πὶ ἐσυγχράφει, ὅτι, εἶπεν, ὡς μὴ ἐβόλομαι, ἢ δύναμαι ὡς ἡ δύναμαι, ἢ ἐβόλομαι.

Theocritus quærētī quare poemata nō scriberet, dixit: Quoniā vt libet, nō possum: vt vero possum, non libet.

Ἐπεὶ δὲ ὁ Πανουσιᾶς μὲν τῶν μεγάλων Πλατωνεία Συμμενοῦ τὸν φιλόσοφον λαμάρσας εἰσία, ἔμεγαλαυχε μὲν ἀφ' οὗ τῶν κλητῶν νίκων, πολλὰ καὶ ἔλεγε ἔιπατε ὑπερρηκῶς, ὑπεμνησεν αὐτὸν Συμμενοῦ τὴν σφραγισμῶν λέγων, Μέμνησο ἀνθρώπος ὢν. ἴτε β' ἰδοὺ δύναμιν τότε μὲν ἢ στυγῆκε Πανουσιᾶς, ἀλλὰ ὀλίγον ὑστερον δὲ πάλιν, αὐτὸν ἀληθῆ εἶναι μεμαρτυρήκασι. παρὰ Ἐρέξου γὰρ μισθὸν λαβὼν ἔμελλε σφραγισμῶν τῶν Σπάρτων. φραγῆντε ὅτι τούτους, ἐν ἰεῶν πεφραγμῶν καταικλειοθεῖς λιμῶ ἀπέθανεν. ἀλλὰ πᾶσι τῆς τελευτῆς ἡμέρας καὶ νύκτας αὐτὸν ἐκρίτω σφραγισμῶν σιωπῶν τὸ, ὡς Συμμενοῦ τῶν,

ἡ Σιμωνίδης, ἀνέλαβεν. ἐρω-
τάντων δὲ τὸ ἔναος Φυλάκων,
Διὸς ἢ Ζεῦτος τὴν Φωνίῳ αὐ-
ἀφίῃ, διήλθεν αὐτῶς τὴν ἑ-
Σιμωνίδος παρεμύθησιν ἐν τῇ ἐστ-
αυτῶς περιεδοθείσῃ.

X Cum Pausanias post pu-
gnam Platæensem Philo-
sophum Simonidem con-
iunio splendido & magni-
fico excepisset, & sibi valde
placeret, spiritus altos gerēs
propter victoriā recentem,
& multa faceret ac diceret
insolenter, cum grauiissime
Simonides de modestia
commonefecit, inquiring,
Memento te esse hominem.

Huius dicti grauitatem non
intellexit in praesentia Pau-
sanas, sed paulo post ma-
gno suo malo cōprobauit.
A Xerxe enim mercede ac-
cepta Spartam prodere vo-
lebat. quod cū innotuisset,
inclusus est facello bene
munito, e quo non poterat
euadere, & fame ibi necatus
est. Sed ante suum obitum
noctes & dies sursum & de-
orsum obambulans, assidue
hanc vocem repetiuit, O Si-
monides, O Simonides.
Quærentibus autem custo-
dibus facelli, cur toties hanc
vocem ingeminaret, narra-
uit eis cōmonefactionem,
quam ei subiecerat Simo-
nides in conuiuio.

Φαυροῖνος εἶπε· τὸς ἀνδρά-
πους πῆ μὲν ἐνυμ γελοίους, πῆ δ' ἐ-
ἰλειανὸς, πῆ ἢ μισητὸς γελοίους
μὲν, ἱρασύτητι μὲζόνων ὀρεγ-
μύους· μισητὸς ἢ, ἐπιτυροῦντος·
ἰλειανὸς ἢ, ἀμφοτέρωντος.

X Phaurin⁹ homines par-
tim esse ridiculos, partim
odiosos, partim miserabiles
dixit. Ridiculus quidem,
qui ambitiose ad maiora
aspirant: odiosos qui ea cō-
sequuntur: miserabiles au-
tem qui spe falluntur.

Ξενοφῶν ἔλεγε· χαλεπὸν εἶ-
ναι οὕτω π ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν
ἀμφοτέρῃ.

Xenophon dicebat, Dif-
ficile esse sic aliquid agere,
vt in nulla re pecces.

Πλάτων εἶπε, Τοὺς ἀνδρά-
πους ὅτι πλείους ἀξία πρὸς ἰλα-
χίους ποιεῖται, τὰ ἢ Φαυλοτέρα,
πρὸς πλείους.

Plato dicebat, Homines
illa, quæ maximi pretii
sunt, nihili facere: quæ au-
tem minoris pretii sunt,
pluris facere.

Τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπι-
βλέπων, καὶ σταυτὸν ὡς ἀνδρα-
πρῶ ὦν ὑπομιμνήσκης· ἐφθι-
δοσκαρίτης.

X Cum aliorum calami-
tates intueris, etiam tibi
ipsi, quod homo sis, in men-
tem

tem reuoca: dixit Isocrates.

Stobæum hæc oratio Alexandro tribuitur.

Οὐδείς ἀλύπως τ' εἶον διή-
ραχθ' αὐτῶν ὦν, ἐστ' ἀλλοί-
τελευτῆς ἐμεινεν δὲ τυχεῖν. ἔφη
Ποσιδίππος.

Nullus hominū sine tri-
sticia vitam transegit, ne-
que fortunatus ad finem
vsque mansit: dixit Posi-
dippus.

Δημοθένης ἔλεγε, Τὰ ἀγα-
θὰ προσδοκᾶν δεῖν, καὶ τὰ κακά
εὐχεσθ' ἀποδοῦναι· πάντα δ' αὐ-
τῶν πρῶτα ἠεὶ εἶδ'.

Demosthenes dixit: Bo-
na expectanda esse, Deum-
que rogandum, vt ea nobis
largiatur: omnia autē illa,
humana existimanda esse.

Locus XCI.

DE MORBO, VA- LETVDINE.

Ἀντίγονος νοσήσας νόσον,
αὐτὴν ἔρωσεν, ἐδὲν, ἔφη, καὶ εἰ-
σογνὴν ὑπέμνησε γὰρ ἡμᾶς ἡ νόσος,
μὴ μείζων φρονεῖν, ὡς ὄντως εὐνη-
τοῦς.

Antigonus cum egrotas-
set, recuperata sanitate, Ni-
hilo peius est, inquit, Siqui-
dem hic morb. submonuit
nos, ne animo efferamur,
cum simus mortales. Apud

Ἀλέξανδρος τοῦ δόμου πη-
ραῖς εἰς τὸ σκίλον, ὡς πικροί
στωϊκοὶ φασὶν τὸ πολλακίς εἰσθό-
των αὐτῶν θεῶν προσευχῶν, ὡς
ἀρχαῖοι τὰ προσεύχονται. Τὰ πρῶ-
τον, ἄμω [εἶπεν] ὡς ἐργάται, καὶ
σοὶ ἰσχυρῶς, οἷοι σὺ τὴν ῥέει μισθό-
ρασι θεοῖσι. καὶ ἀγαθῶν δὲ πρῶ-
της τῶν καλῶν ψυδολογίας,
αὐτὸς δὲ πρῶτος λαλῆντος,
ὅτι ἐδὲν ἄλλο, πᾶσι αὐτῶν
ἐπύχωνεν ἂν.

Cum Alexandro in bello
crus esset sagitta vulneratū,
multique accurrerent, qui
ipsum frequenter Deum ap-
pellare consueuerant, ex-
porrecta hilarique fronte
(ad Homeri carmen allu-
dens) dixit: Hic sanguis est,
quem videtis, liquorque
qualis diuis solet emanare
beatis. Nimirum irridens
adulatorum vanitatem, cū
ipsa res declararet, ipsum
nihil aliud esse, quam ho-
minem.

Πλάτων ἔλεγε, σοὶ εἶναι
ἐμείας κρείττον ἐδὲν αὐτῶν.

Plato dicere solebat, Nihil
esse melius in vita, quam
bonam valetudinem.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν, Ἵχθυοὶν
ἄριστον δὲ σίτην καλὸν γλυκῶς
τρίτον πικρῶν ἀδύλων.

Idem dicebat, Optimum esse, bene valere: proximum, pulcrum esse: tertium, sine dolo ditescere: ¶ Citatur ab eodem hæc sententia in libris de Legibus his verbis: λέγεται ὡς ἀριστον ὑγιαίνειν, δεύτερον ἢ καὶ πλεον, τρίτον ἢ πλεον.

Πλάτωνος ἔλεγε, ποθενὸν εἶναι νοσήσαν ὑγίαν, καὶ πολυμετέροις εἰρηλίω.

Plutarch^o dicere solebat, Bonam valetudinem ægrotantium desideratam rem esse, ut est pax illis, qui belli incommoda sentiunt.

Κικέρων ἔφη, πῶς ὑγίαν μέγιστα ἀπαρτεῖν πέψαν, ἀλυπίαν, ἀδείπιατον σύμμετρον, τέρψαν, δόλυσιαν καλλιάν.

Cicero dixit, Bonam valetudinem imprimis requirere concoctionem, indolentiam, deambulationem moderatam, animi hilaritatem, & aluum solutam.

Ισοκράτης εἶπε, μέγιστον τῶν ἀγαθῶν εἶναι, πῶς ἐπὶ τῷ σώματι καὶ πῶς ψυχῇ ὑγίαν.

¶ Isocrates dixit, Maximum bonum esse mentem sanam in corpore sano.

Ἰγίαν ἔχον παρὰ θεοῦ εὐτῶνται οἱ ἀνθρώποι. ἔφη Δημό-

κρίτης] πῶς ἡ ζωῆς διαίτημα παρ' ἰαυθῆς ἐχόντες σὺν ἰσασιν. ἀκαρῆα καὶ ἐναντία πρὸς ἄσσοιτες, αὐτοὶ ἀσσοῦται τ' ὑγείας γίνονται.

¶ Homines a Deo fanitate petunt (inquit Democritus) ignorant autem quod eius potestatem penes se habeant. Nam per intemperantiam facientes ei contraria, ipsi proditores suæ fanitatis existunt.

Μία τῶν νόσων αἰτιῶν, ἐδοξέμεται ἡ πολυειδία ἐστίν. ἔφη Ἀντιφώνης.

¶ Una morborum causa est, ciborum varietas: dixit Antiphones.

Ἡ αὐτορῆα, καὶ τροφή ἐστίν, καὶ κδομή καὶ ὑγεία. τὸ δὲ πλεον, λύπη καὶ ἀηδία, καὶ νόσος, ἔφη Χρυσόστομος.

¶ Tantum comedere & bibere, quantum satis est, & nutrit corpora, & voluptate afficit, & sana conferuat. Nimum autem de perniciem adfert corpori, & insuauis est, & morbos generat, dixit Chrysostomus. Huc & Celsi dictum pertinet: Multi magni morbi abstinentia & quiete arcentur & curantur. Hæc duo dicta tanquam Regulas tuendæ valetudinis meminerimus.

Locus

Locus XCil.

DE LVDO, RECRE-
ATIONE ANIMI,
Voluptate licita.

Aναξαγόρας ἔτι διδιδυμίας ἀφείκει ἡμῶς, ἠπίστας τὴν ἡμέραν ἐκείνῳ, καὶ ἡμῶν ἀπολαύσει, τὰς παιδας ἀφείκει παύσειν ἐξολογῆσαι δὲ τὴν μαθημάτων. ἔγνωκεν γὰρ αὐτὸν ὅτι ἐκλυμῶν ἀπέστειλε τὴν τὴν νεανίσκων φύσιν τῶν λίαν ἀπερῶσαι ἐκνευρῆσαι, ἀναψυχῆ δὲ πῶς ἐν νεῖα ἔργα ἀποθυμοπέραν γίγναι.

Anaxagoras publice decretis honorib. repudiatis, id solum postulavit, vt quo die mortē obiret, pueris, qui disciplinis & artibus operā darent, permitteretur otiosi & ludere. Sensit. n. vir doctissimus ingenia adolescentum nimio studio frangi, recreatione autem & refocillatione ad novos labores agiliores fieri.

Παύσειν ὅπως ἀπερῶσαι κατ' Ἀναξαγόρην, ὁρῶς ἔχον δεικνύει. ἀναψυχῆ γὰρ εἰκεν ἢ παύσει. ἀδωατῶντες δὲ σιωχῶς ποιεῖν, ἀναψυχῶς δέονται.

X Ludere, vt ferias res agere possis Anacharsis sententia concessum est. Quoniam enim ludus quieti & cessationi similis est, & laborum sempiternum ferre mi-

nime possumus, cessatione opus est.

Ὅπως ὁρίσανον αὐέσιν ἐπὶ πῶς λαμβανόν ἢ δὲ γίνεθ'. ἔπειτα ἔξ' εἰός· ἔφη ὁ Δημόκριτος.

X Quemadmodum instrumentum, quod remittitur & intenditur, iucunda voluptate oblectat: Sic etiam vitę ratio hominum & otio & negotio dispartienda est: dixit Democritus.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε. Βίος αὐτορτασῆς, ἐστὶν ὁδὸς ἀπαιδευκῆ.

X Idem dicere solebat: Vita sine festiuitatibus, est longa via sine diuersorio.

Πλάτωνος εἶπε, Τὴν αὐτῶν παυσιν, τῶν πόνων ἄρτυμα εἶναι.

X Plutarchus dicebat, Requiem esse condimentum laborum.

Δίων ἔλεγε. Ἐργῶν διασῶσαι ἐπιεικῶς, καὶ ἀεθῶναι ποτε βελονῶν ἐπιπέσειν. εἴ γὰρ αὐτῶς παρασιδωσικῆ τῶν πόνων εἴσι, καὶ τῶν καὶ λύσει, καὶ ἀνθρώπων ἀκρίσει δὲ ἀναψυχῶς.

Dion dicere solebat: Oportere moderate dominari: & recreari cupientibus, id permittendum esse. Remissiones enim & ab exantelatis laborib. quies, ad novos

labores homines preparat:
& sicut arcus & lyra, ita &
homines quiete vigent.

Γελίας ὁ Ἀγριγεντῖνος,
ἐπιξενώφεις ἀνδρὶ σκληρῷ, καὶ
διὰ παντὸς πορεύοντι, ὅς οὐδέ
κράνθιδεν τοῖς οἰκέταις ἐπέτα-
πιν, ἀλλ' ἄλλος ἄλλοῦ τὴν νύκτα
εἰργάζετο ἰσοδύνατον καὶ
ὡς τις τούτων εἰς Ἀγριγεντίαν ἀ-
φιστάμενον καὶ μὴ εἰπὼν οὐδε
κάλει τὴν παιδίαν τῶν οἰκετῶν [καὶ
ἢ ἴδιον ποικίλ] καὶ τοῖς μὲν ἐδίδου
κέρνα, τοῖς ἢ σὺκα ξηροῦ. ἐθρομύς
ἢ σμείν, πόθεν παιδίαν θισαύται,
ταύτη, ἔφη, οἱ ἐμοὶ οἰκέται ἐν
νύξιν ποιῶσι.

Gellias Agrigentinus
hospitio exceptus apud hominem
durum & vnde-
que facientem questum, qui
ne dormire quidē famulis
permitterebat, sed alius aliud
operabatur noctu: eundem
& ipse postea, cum Agrigentum
venisset, suscepit, &
conuocatis famulorum pueris
(qui permulti erant)
nuces & carycas distribuit.
Interrogante autem hospite,
vnde tot pueri; Hos famuli mei,
dixit, noctu faciunt. ¶ Voluit
autem hoc spectaculo hospitem
durum & avarum ad humanitatem
erga seruos exercendam
flectere, ac ad requiem &
recreationem ipsis labore

fessis concedendam inuitare.

Πλάτωνος ἔφη· Διότι οὐ
τοῖς παισὶν ἀναπνέουσι τὴν
καὶν πόσιν· εἰς θυμουρμούς ἐπι-
πᾶς, ὁ εἰς ἡμῶν εἰς αἰετὸν καὶ
αὐτὸν ἀνδρῶνται καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ
καὶ μόνον ἐρετήρησις, ἀλλὰ καὶ
ὑπὸν εἰρήνη.

✕ Plutarch^o dicere solebat:
danda est pueris ab assiduis
laboribus respiratio: idque
considerandum, quod tota
nostra vita in remissionem
& seruum studium diuisa
sit: quam ob causam non
vigilia solum, sed somnus
etiam inuentus est.

LOCUS XCII.

DE PIETATE IN P R E C E P T O - r e m .

Εἰπόντος Διονυσίου πρὸς
ἐπὶ Πλάτωνα, ὡς ἀφαιρήσει
αὐτὸν τὸν ἀρχηγόν, παρὼν Ξενο-
κράτης τῆς διδασκαλίας καὶ δειξάς
τὸν ἴδιον, σὺν αὐτῷ ἔφη, ἡς πρὸς
πρὸν τούτους.

✕ Cum Platoni Dionysius
diceret: Aliquis tibi auferet
caput: Xenocrates, qui tunc
preceptor aderat, Nō prius.
Inquit, quam hoc, suum
ostendens caput.

Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐ-
ρωτηθεὶς,

ρωτηθεις πινα μάλλον ποθει, τον πατέρα Φίλιππον, η Αλεξοτέλιν; η διδασκαλον Αλεξοτέλιν, εφη· ο μὲν γὰρ εἰς θεοῦ εὐχαιῶς ἡγεῖσθαι αἰτιώσεται.

Alexander rex cum interrogaretur, Vtrum magis desideraret patrem Philip-pum, an Aristotelem? Ari-stotelem magistrū, inquit: ille enim vt essem, hic autē vt praeclare institut^o essem, auctor fuit. Recitatur & hoc dictum hoc modo. Αλεξοτέλιν ο Αλέξανδρος θαυμάζων καὶ ἀγαπῶν, οὐχ ἤπιον ὡς αὐτὸς ἔλεγε, τοῦ πατρὸς, ὡς δὲ ἐπέτιον μὲν ζῶν, ἀλλὰ τοῦτον εἰς καλῶς ζῶν, ὅτερον ἕτερον ἔχειν. Alexāder Aristotelem summa prosequens admira-tione dicere solebat, se illū non minus, quam patrem amare: Ab hoc enim viuendi, ab illo autem bene viuendi rationem & causam se assecutum esse.

Locus XCIII.

DE CONSVETV-DINE, ASSVETV-dine, More.

Πλάτων θεοσάμνος ἕνα κυβόλον τε ἢ πᾶσαν τοῦ δ' εἰπόντος, ὡς ἐπὶ μικροῦς; ἀλλὰ ἕνα ἴσος, εἶπε, ἢ μικρὸν.

Plato videns aliquē aleis

ludentem, increpauit eum: cum autem respondisset. Sic obiurgas ob rem paruum? At paruum, inquit, non est, assuescere.

Φίλων ἔλεγε· χαλεπὸς εἶναι, σινηθῆσαν μικρὸν ἰσσοῦσθαι.

Phil dicebat, Difficile esse, longæ consuetudini mederi.

Οἱ πολλοί, ὡς εἶπε Δημοθένης, νόμον ἔθος ποιῶσι.

Vulgus (vt Demosthenes dixit) habet cōsuetudinem pro lege.

Αἰσωπος ἔλεγε· ἢ σινηθῆσα ἢ πρὸ φόβου τῶν πρᾶγματων δὲ σπῆσται ποιεῖ.

Aesopus dixit: Consuetudo etiam res terribiles accessu faciles reddit.

Χρυσόστομος εἶπε· ἔθνος ἰχυρὸν παρὰ ἀνθρώποις, ὡς σινηθείας παλαιὰς τυραννίς.

Chrysostomus dicebat: Nihil tam firmum est in rebus humanis, quam veteris consuetudinis tyrannis.

Δημοθένης εἶπε· ἢ ἐν μικροῖς αὐτοῖς ζῴοντες ἀδικεῖν, ἢ τὸν τὰ μεγάλα ἢ ἀδικημάτων ὄχρη-εῖσθαι σπῆσθαι.

Demosthenes dixit: Eum qui in paruis rebus delin-

quere assueverit, facile ad
maiora facinora impelli
posse.

Δυσκοιβίασος ἢ ψυχὴ ἐπι
βιώσσει. ἀφ' ἧν ἀλλόθεν τε καὶ ἰδίων
δυσκοιβίασός τε ἴσταν, ἂν σω-
εθίσθη κακῶν. ἔφη Ἰσίδωρος.

X Vix denuo erigitur ani-
mus ad bona illa, a quibus
dilapsus est: & ægre retrahi-
tur ab illis malis, quibus
assuetus est: dixit Iustinus.

Πυθαγόρας περιήνηθεῖς ἐπι-
ροίς ἀφ' ἑαυτῶν βίωσιν ἀρίστον. καὶ γὰρ
εἰ ὁ ἐπιπανάτωρ εἴη, ἀλλὰ τῆ
σωτηρίᾳ ἠδὲ καὶ αὐτὸ ποιήσῃ.

X Pythagoras familiares
suos hortabatur, vt optimū
viuendi genus sibi delige-
rent: quamuis enim id la-
boriosissimum esset, con-
suetudine tamē iucundum
fore. ¶ Hęc sententia & hoc
modo inter Plutarchi A-
pophthegmata recitatur:
Βίον ἀφ' ἑαυτῶν ἀρίστον τῆτον γὰρ
ἠδὲ καὶ ἠ σωτηρίᾳ ποιήσῃ. Opti-
mam vitæ rationem elige:
eam enim iucundā efficiet
consuetudo.

ΒασίλειⓄ εἶπεν. Ἐθους χυ-
λομῆς, καὶ θεῖς ἀλόγητος ἐστὶ δυσ-
φορεάτωρ. καὶ ποτε εἶδον ἐγὼ
βούν ἐπι φάτνης διακρύβοντα, ἵνα
συννόμῳ αὐτοῦ καὶ ὁμοζύγῳ
τελευτήσονταιⓄ.

Basiliius dixit: Ab assue-
tis disiungi, etiam anima-
libus rationis expertibus
difficile & molestum est. Et
ipse aliquando animaduerti
bouem, qui ad præsepe
socium bouem & in pastu,
& in iugo subeundo, mor-
tuum fleret.

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός. ἔλεγε ῥῶτον
ἀπὸ δειχθῆς μὴ εὐδέναι κακίαν,
καὶ παρ' ἑσῶν ἀφ' ἑαυτῶν εἶναι, ἢ παρ'
θεῶν ἐκείνων ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ φανήσκει
τῶν κακῶν ἀνώτερος.

Gregor. Nazianzenus di-
cebat: Facilius esse, a prin-
cipio non se vitis dedere, &
effugere nascens, quam na-
tum abscindere, atque eo
superiorem fieri.

Ὁ αὐτὸς εἶπε. Διελύω ὑδῶρ
καμίζειν, καὶ πλίνθον πλυνεῖν
δύπετέρον, ἢ κακίαν φυτευ-
θεῖσαν ῥῶτον ποτῶν ἐν ἀνθρώπῳ
ψυχῇ ἐξελεῖν.

X Idem dicebat: Reticulo
aquam ferre, & laterem la-
uare, facilius esse, quam vi-
tium in hominis animo
diurno tempore planta-
tum, eximere.

Δημόκριτος ἔφη. Πόνος σω-
τήριος ἐλαφρότερος ἢ αὐτοῦ τῆ
σωτηρίᾳ γίνεται.

X Democritus dicebat: La-
bor

bor continuus consuetudine fit seipso leuior.

Ο αὐτὸς ἔλεγε· οἱ ἐκείνοι πόνοι τὴν ἴσχυριν ἀναμεινῶν ἐλαφροτέρων παρασκευάζουσι.

Idem dicere solebat: Voluntarii labores inuoluntariorum laborum patientiā efficiunt leuiorem. & Pertinet huc Isocratis præceptū: γύμναζε σαυτὴν πόνοις ἐκουσίοις, ὅπως αὐτὸ δυνάσῃ καὶ τοῖς ἀκούσιοις ὑπομῆναι. Exerce te laboribus voluntariis, vt & inuoluntarios sustinere possis.

Οἱ ἐκμακροῦς συνηθείας μελιτηγῆτες πόνοι, ἀλυπότερον ὡς σάβησαι τίς ἐξηγυμνασθῆναι· ἔφη ὁ Χαρικλῆς.

Longa cōsuetudine exercitati labores minori molestia ab exercitatis suscipiuntur: dixit Charicles.

Locus XCV.

DE EXERCITATIONE, VSV.

Μελέτη πάντα δύνάται· ἔλεγε ὁ Περικλῆς.

Exercitatio potest omnia: dixit Periander.

Πρωτογράφος εἶπε· μηδὲν εἶναι μῆτε τέχνην αὐτοῦ μελέτης, μῆτε μελέτην αὐτοῦ τέχνης.

Protagoras assererat, nec artem sine exercitio quicquam esse, nec exercitium sine arte.

Ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ [ἔφη Ξενοφῶν] πῶν τε τὰ καλά καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀσκητὰ εἶναι.

Mihimane videtur, (Dixit Xenophon) omnia quæ honesta & bona sunt, exercitatione comparari posse.

Δημοσθένης ἐρωτηθεὶς πῶς τὸ βήθρικόν ἐστὶν ἐγχεῖν· ἀπὸ τῆς ἔλεγον οἶον διατυνησας.

Demosthenes interrogatus, quo pacto sibi oratoriā facultatem comparasset: plus olei, dixit, quam vini consumendo.

Ὁ αὐτὸς εἶ ποτε ἔμελλε τῆς ὑπερβαίας ἑστῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ οἱ ἐκείνους γὰρ διὰ τὸ τυκῆς ἠγεύων πείσης, ἀσφρογίζων δηλοῦσι & ἐμμανθάνων ἑαυτοῖς, ὅτι ἐμελλεν εἶναι. ὁ ἴδιος Πυθίας ἐκ τῶν ἀπίστων εἰς αὐτὸν ἐπιλέγων· αὐτὸς δὲ ἐνθυμήματα ἐμυχνίων ὄξειν.

Idem si quando posttridie concionem ad populum habiturus esset, totam noctem præcedentem vigilabat, scilicet ad meditandum & ediscendum quæ dicturus erat. Hanc igitur ob causam Pytheas

torquebat in eum dicitur,
inquiens, sententias eius
ellyphia redolere. ¶ Alias
legitur, τὸς λόγους τοῦ Δημο-
σθένους λύχνον δὴ ζῆν, id est,
Orationes Demosthenis lu-
cernam redolere.

Διογένης εἶδε γε μὴν ἔλεγε ὅτι
πυρρὸν ἐν τῷ εἴω χροῖσι ἀσ-
κησῆναι καὶ ἄσκησιν ὁ ὠματῶν ὅτι
ζῶντων πάντων συνήθηται.

Diogenes dicebat, Nihil
in vita omnino absque ex-
ercitatione perfici: eam
vero omnia exsuperare
posse.

Εἰδέναι χρὴ [ἔφη ὁ ἐπίκτη-
τος] ὅτι ἐραδίον δόγμα πρὸς
ἀσκήσασθαι ἀνθρώπων, εἰ μὴ καὶ
ἐκείνων ἡμέραν ὅτι αὐτὸς καὶ λέγει
ἡς, καὶ ἀκέρη, καὶ ἀμαχρῶτο παρὰ
τὸν εἶον.

× Sciendum est (dixit Epi-
ctetus) non posse homini
cuiuscunque doctrinæ co-
gnitionem contingere, nisi
quotidie eadem & legat, &
audiat, & simul ad vsum in
vita transferat.

Πολλὰ κίς λιγὸν μῆμα [ἔλεγε
Πλάτων] καὶ αἰὶ ἀκρομάτια. καὶ
πολλὰ ἔστι, μόλις ὡσπερ χρυσὸς
ἐκκαθαίρει μετὰ πολλῆς πρῶτα
μυτείας.

Etiam cum sæpe doctrina
eadem repetitur (dixit Pla-

to) & multis annis repeti-
tur, vix tamen vt aurum
perpurgatur cum magnis
exercitiis.

Χρὴ τῆ μαθήσει καὶ τῶ ἀσ-
κησιν ἐπακλουθεῖν, ἔφη Μου-
σόνιος.

Ad doctrinam accedere
oportet vsum & exercita-
tionem, dicebat Musonius.

Δημοκρίτης ἐρωτηθεὶς, τίς αὐτῷ
διδασκαλὸς γεγενῆσται. τὸ ἔ-
φη, ἄνθρωποι, ἔφη, ἔφη, ἐμφά-
ναν, ὅτι ἡ ἀφ' ὧν πρῶτα μαθήσαν
ἐμπειρία, κρείττων πάσης δι-
δασκαλίας ἐστίν.

× Demades interrogatus,
quem habuisset eloquentiæ
magistrum respondit, sug-
gestum Atheniensium: Si-
gnificans, optimum dicendi
magistrum esse vsum atque
exercitationem.

Ὁ Διογένης ἔλεγε τῶ μὴ-
δῆσαν σαφῶς, ἀλλ' ἐφαρμακίδου
ἡμῶν. λαμβάνουσαν γὰρ μαλα-
κὰς ἀνθρώπων, καὶ πᾶσι σώματα,
διεφθαρμένους παρὰ τρυφῆς, ἐν
τοῖς γυμνασίοις, καὶ τοῖς πρῶτα
εἰς ἀσκήσασθαι, καὶ ἰχυρῶς
ποιεῖν καὶ φειγῶντας ὅτι αὐτῶν
αὐτῆς ρυθῆσαι τῶ δόξαν, ὅτι ὅτι
κρέα ἐψοῦσα νέος ἐποίη.

Diogenes Medæam dice-
bat non veneficam, sed sa-
pientem fuisse. Accep-
tis enim

enim mollibus & effœminatis hominū corporibus, confirmasse ipsa gymnasis ac exercitiis, & robusta vigentiaque reddidisse: Hinc famam emanasse, quod Medæa coquendo carnes, homines in iuventutem restituisset.

Δημόκριτος ἔλεγεν· πλιόνοιας ἐξ ἀσκήσεως ἀγαθὸς γίγνεται, ἢ δὴ φύσει.

Democritus dicebat, Plures fieri exercitatione bonos, quam natura.

Ο αὐτὸς εἶπε· πόνον συνιχθῆναι ἐλαφρότερον ἢ αὐτὴν συνιθῆναι γίνεσθαι.

✕ Idem dixit: Laborem cōtinuum consuetudine fieri seipso leuiorem

Γραῦν τινα Φασὶ μέτρον μικρὸν ἀσκηθῆναι, καὶ τούτο κατ' ἡμέραν ποιεῖσθαι, λαθεῖν βούβη φέρουσιν.

✕ Ferunt anum quandam, cum quotidie paruum vitulum sublatum gestaret, & nullum diem intermitteret, tandem adultū quoque bouem gestasse.

Locus XCVI.

DE MENDICITATE, MENDICANTIBUS, Paupertate.

Επιήτης ἤτησε Λάκωνα, ἀλλὰ εἰ δόξην σοι, ἔφη· μέτρον πτωχούσας τὴν ἀρχιμετωσίης & ζωῆς ὁ παρῶτος μετὰ δὲς, αἰῶνος δὲ γόν & παιήσας.

Mendicus quidam petit aliquid a Lacone: At ille, si quid, inquit, dedero, magis es futurus mendicus. nam probrosæ vitæ tuæ fuit auctor, qui primus tibi dedit, eoq; te ignaum reddidit.

Διογηνῆς αἰτῶν ἕνα· καὶ γὰρ ἔστο παρῶτον ἐποίησε ἀξίον τιμῆς ἀπερίαν, ἔφη· εἰ μὴ καὶ ἀπὸ δόδωκας, δὲς καὶ μοι. εἰ ἢ μηδὲν δὴ δὴ ἐργὸν ἀρξῆσαι. σημερινῶν ἑαυτὸν σοι εἰναὶ χεῖρωνα ἀπὸν παρῶτων.

Diogenes cum inopia coactus cœpisset medicare, dicere solebat: Si cui alteri dedisti, da & mihi: Si nemini, a me incipe. Significans se non inferiorem esse cæteris mendicis.

Ο αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ἀξίον τι παρῶταίς μὴ οἱ αἰθρωπαί ἐπιδιδάσκει, φιλοσόφοις ἢ κ. ἔφη, ὅτι χαλοὶ μὴ καὶ τυφλοὶ γινέσθαι ἐλπίζουσι, φιλοσοφίᾳ ἢ οὐδ' αὐτῶς.

Idem percontanti, cur homines cæteris mendicis benigne largirentur, philosophis autem non item: Quoniam, inquit, sperant

citius futurum, ut claudis
caecique fiant, quam philo-
sophi.

Ὁ αὐτὸς ἀποθῆν ἤτασ μιν ἄν
πυροφύρα· ὁ δὲ ἀπέ τὸ πύρος μὲν
ἄλλους ὀδοὺν ζητεῖ, αὐτὸν δὲ
μιν ἄν· ὅπ, εἶπε, παρὰ μὲν τῶν
ἄλλων πείλιν ἐλπίζω λαβεῖν.
παρὰ δὲ σε θεῶν ἐν γένας κέ-
ται εἰ πάλιν λήψομαι.

Idem a prodigo petebat
minam: a quo cum roga-
retur, cur ab aliis obulum,
a se vero peteret minam:
Quia, inquit, ab aliis me de-
nuo accepturum spero, abs-
te vero an rursus acceptu-
rus sim, in genibus deorum
positum est.

Δημοκρίτης ἔλεγε· ξείνοις
μεταδίδου καὶ τοῖς δομοφύροις ἐν
τῶν ἰόντων. ὁ γὰρ μὴ διδούς
δομοφύρα, οὐδὲ αὐτὸς λήψεται
δομοφύρα.

Democritus dicere sole-
bat: Hospitibus & egenis
impertire de rebus tuis.
Nam qui non dat indigen-
ti, nec ipse accipiet, cum in-
digebit.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· Ὅταν τινὲν
χάριεν καὶ αὐτῆς, γὰρ πον τινὲν χά-
ριν διδῆς. ἢ γὰρ ἐργαζομένης λυμμί-
νεται τινὲν δόντων.

Idem dixit: Si cui bene-
facturus es, statim facito.

Tarditas enim vitiosum
reddidit munus.

Ὁ αὐτὸς ἔφη· μακροὶ χεῖρες
ἐν κερῶν, μέγισται εἰσι τοῖς λαρο-
δοῦσσι λαῖστος ἐν ἀεριστοῖς.

Idem dicebat: Parva be-
neficia tempestiva, maxima
sunt accipientibus ea in ad-
uerfitate.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε. Δουλόμην
χεῖρῶν, μὴ βορέδων, ἀλλὰ
οἶδον, ἐπιστάμην μὴ εἶναι τὴν
πρῶτον μόνον.

Idem dicebat: Si benefa-
cere potes, ne cuncteris, sed
largire, sciens quod res non
sint stabiles.

Φώπος ὁ πατριάρχης εἶπεν·
Οἱ δαπανῶντες εἰς ἀναξίους, δι-
ὼν ἐχρῆν θεραπεύειν τὴν ἀξί-
ας, τισὶν ἀθροῖς ἐνόησεν ἐπιβῆς
δομοφύρασιν· ἐζημίωσαν γὰρ ἐ-
αυτῶς, ἐνύβρισαν τὴν χρεῖσας,
τὴν φάουλους ἐνίχυσαν, ἕλλη
ἀμφοτέρων χρηρήσαντες.

Photius Patriarcha dixit:
Qui largiuntur indignis ea,
quæ dignis conferri debe-
bant, tria committunt ab-
furdum: Nam & ipsi iacturam
faciunt, & in bonos iniu-
riofum sunt, & malos robo-
rant, materia vitiorum sup-
peditata.

Δίδουμην ἔφη· Μείζονα καὶ
αὐτῶν.

αὐτὸ ἀγορεύειν τῶν ἐπιμύλαιων
ποιοῦ εἰς τὰς δι' ὄρετῶν καὶ θεο-
σέβειαν πτωχούσωντας, ἢ πενο-
μόδας ὁμοίως ἔτις ἐκ νόσων
ἢ συμπτωμάτων ἀπορροῦσων,
παρὰ τὰς ἐκ κακῶν περὶ ἀπορρο-
ντων, ἢ ἀσθενείας πτωχούσωντας.

Didymus dixit: Qui mendici vel pauperes propter virtutem & pietatem facti sunt, illos magis ac diligentius curare debes: Itidem qui propter morbos aut casus aduersos inopia laborant, in illos magis beneficus esto, quam qui ex malo facinore aut luxuria ad paupertatē redacti sunt.

Πτωχῶν ἐλαψὶ ἀεὶ κενὰ ἐπι-
δοεῖ πτωχῶν πῆρα ἐπιμύλαιον·
ἔφη Σειδῶς.

Mendicantium sacculi semper vacui. Item, Mendici pera non impletur: dixit Suidas.

Vide locum de Paupertate,

LOCUS XCVII.

DE SPE.

Aριστοτέλης ἐρωτηθεὶς ἂν εἶεν
ἐλπὶς; ἐρηγησάμενος, εἶπεν,
ἐνύπνιον.

Aristoteles interrogatus quid esset Spes? respondit, vigilantis somnium.

Σοκράτης ὁ τῶν φιλοσόφων
σοφώτατος ἔλεγε. Οὔτε σωαίης
χωρὶς αὐτοῦ, ἔτι ἐλπίδα χωρὶς
πόνου, γλῶσσαν ἢ χεῖρας.

Socrates Philosophorum sapientissimus dicere solebat: neque mulierem sine viro, neque spem absque labore, quicquam utile parare.

Δημόκριτος ἔφη. Ἐλπίδες αἱ
ἄλλοι φρονεόντων, ἐφικταὶ αἱ
ἰσθητῶν ἀξιώσιμων, ἀδύνατοι.

Democritus dicere solebat: Spes recte sapientium voti compos fieri potest, insipientium vero impossibilis est.

Χρυσόστομος ἔλεγε. Οὐδὲν
ἔτι τρέφει ψυχῶν, ὡς ἐλπίς ἀ-
γαθῆ, καὶ τὸ χρηστὸν ἀποσοδοῦσιν.

Chylostromus dixit: Nihil perinde animam nutrit & vegetat, atque spes læta, & bonorum expectatio.

Λεουκίππος ἔφη. Τὰ ἡδέα,
κὰν μὴ πω παρῆν, τέρπην ταῖς
ἐλπίσι.

Leucippus dixit: Illa quæ iucunda sunt, licet nondum adsint præsentia, spe tamen delectare.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐρωτηθεὶς,
πὶ κρινότατον, ἀπεκρίνατο, ἐλπίς·
καὶ γὰρ οἷς ἄλλο μὴδὲν, αὐτῆ
πύρεσιν.

Thales Milesius interrogatus, Quid maxime commune esset? Spes, respondit: Hanc enim etiam illi habet, qui aliud nihil.

Διογένης ἐρωτηθεὶς, ἢ τῶν κρῶν τὸν βίον ἀκρότατον, εἶπεν, ἔλπις.

Diogenes interrogatus, Quidnam in vita extremū esset: Spes dixit.

Νεῖλος ἔφη· Τὸ ἀπεσοδὸν κηθὼν κρηθὼν, ἰορυθεὶ πάντας ἐπιλήθον· Ὁ δὲ ἀπεσοδοκηθὼν, δὴ τρεπὴ πρὸς τὴν πείραν θύρον τὸν λοχισμὸν, κρυφότερον ποιεῖ τὸ δεινόν.

Nilus dixit: Malum insperatum omnino perturbat, cum ingruit: quod vero exspectabatur, compositam & præparatam ad periculū mentem inueniens, calamitatem leuiorem reddidit.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Τὸ ἐλπιθὲν ἀρῆθὸν εἰς τὴν ἀντίον παρεπιστὸν, ἀπαρμυθητὸν ἔχον τὸ πικρὸν.

Idem dixit: Bonum speratum si secus & in contrarium cadens nos fallat, affectum vix villo mitigandum solatio gigni.

Ὅτι ὡς οὐρανὸν ἀνέβη, ἔπειτα καὶ τῆς ἐλπίσι πρὸς τὰ θλιωτικά

βαδίζειν δεῖ, ἔφη Ἐπίκτητος. Νεφέλει μετὰ τὸ ζῆλον τὰ λόγια ἔκρησι, ἐξέτασιν ποιεῖν τῶν δυνάμεων τῶν ἡμετέρων, καὶ μὴ μείζων ἀπεβάλλεσθαι, ὧν οἰοίτ' ἐσθλὸν κρηθῆναι.

Vt pedibus, ita & spebus ad possibilia eundem est: dixit Epictetus. Singuli autem hoc dicto monemur, vt metiamur nostras vires, & nihil tentemus aut suscipiamus impossibile.

Ταραττεῖ τὸ ἀπεσοδοκῆτον καὶ σὺκ εἰσορῆθὸν, ἔφη Οὐλπίανος.

Omne insperatum & insuetum turbat, dixit Vlpianus.

Δημοσθένης ἔλεγε· Τὸς ἀνθρώπους ταραττεῖ τὸ παρά γνῶμην γεγονὸς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτοῖς παρέχει.

Demosthenes dixit: Turbat homines quicquid præter expectationem accidit, & magnam molestiam ipsis exhibet.

Ὅτι ὡς ἀπὸ τοῦ ἀνέμου ἀνεβλήθη, ἔπειτα καὶ τῆς ἐλπίδος ἀρμυθῆσιν ἔφη Σωκράτης.

Neque nauem vnica anchora, neque vitam vna spectulam esse oportere: dixit Socrates.

Locus XCVIII.

DE FRUGALITA-
TE, PARSIMO-
nia.

Πλάτωνα ελεγε εν βί-
δια παρως τον χρημωνα
πρωτοιεν περιεκαθεαλεν.

X Plutarchus dicebat, In
tranquillitate comparanda
esse illa, quæ in tempestate
vivi esse possint.

Γρηγόριος ο θεολογος εφη τ
αυτ ειναι δυσχερας, & κλησα-
σαι η ανθρωπων εχισαρχον,
& κληθεν Δυσωσιας.

Gregorius ille Theolog^o
dixit: Æque difficile esse, vel
acquirere bonum aliquod
ab initio, vel acquisitum
conseruare.

Δημοθηνης ελεγε πολλοις
δοκειν τε φυλαξεν τα χρηα του
κλησιας χαλεπωτερον ειναι.

X Demosthenes dicebat:
Sæpe difficilius videri, bona
parta tueri, quam parare.

Ο αυτος ειπε η ες κρηνας
η παρ φρεατα το υδωρ ενλιπειν
πεφυκεναι, και τις απ αυτων
αφρα η πολλαι λαμβανει.

Idem dicebat: Et fontes
& puteos deficere solere, si
quis magnam aquæ copiã,
& crebro ex illis hausserit.

Ο αυτος εφη τοις φειδομενοις
& ερφομενοις εδενος απωδεν
περ.

Idem dicere solebat: Ho-
minibus frugalibus & la-
boriosis nullo opus esse
commeatu.

Διογηνης θεασαμενος επι
αυτου οικια επιρραμεμενον,
πρωσιμενος ηδεν ειπε] οπ εστο
κρυπταλωσα, ραδιως εξημιστος
η κλημενον.

X Diogenes cum vidisset
prodigi cuiusdam domui
inscriptum. Venalis, Sciebã,
inquit, quod præ nimia cra-
pula facile dominum euo-
meres.

Ο αυτος ασελεν θεασαμενος
εν παιδοκειω ελαιας εδοντα,
εφη, ει ουτως ηλειας, αν αυ
ετως εδ ειναι.

X Idem prodigum quendã
intuitus oleas in diuersorio
edentem, si sic prandisses,
ait, nunc non ita cœnares.

Βιον απως τον παρ φρεα η
τεδηδοκωτα. Τον ρην Αμφια-
ραον, εφη, η γη κρετερε, συ η την
γην.

Bion ad eum, qui agros
suos deuorauerat, Terra,
inquit Amphitarum absor-
buit, sed terram tu.

Πυθαγορας ελεγε, οπ εδ εις

εσίαν, ἢν αὐτὸς ἐκλήσατο, κατέφαρχον, ἢν δὲ περὶ ἄλλων παρέλαβε.

Pythagoras dicebat, neminem opes a se conquisitas & partas abligurivisse, sed ab aliis acceptas.

Ἡ αὐτάρκεια, ἔφη Χρυσόστομος, καὶ προφῆς, καὶ ἡδοιχὴ, καὶ ὑγεία, τὸ εἶς πλεον, λύμη καὶ ἀνηδία ἐνός.

Sobria frugalitas (dixit Chrysofostomus) & alimentum est, & voluptas, & sanitas: nimium vero vicia, & fastidium, & morbus.

LOCUS XCIX.

DE CONSCIENTIA.

Σοφίας ἐρωτηθεὶς, ἕνας ἀποστόλος ζῶσιν, Οἱ μηδὲν ἐαυτοῖς, εἶπεν, αὐτοὶ ποὺ σωεῖς ὄντες.

Socrates interrogatus, qui nam tranquille & citra perturbationem viveret, Qui, inquit, sibi nullius absurditatis conscii sunt.

Βίας ἐρωτηθεὶς πὺ εἰς εἰς τῶν κρατῶν τὸν εἶον ἀφοβοῦν, εἶπεν, ὄρη σωεῖς.

Bias interrogatus quidnam in vita metu vacaret? dixit, Recta conscientia.

Πλάτων εἶπε, τῷ μηδὲν ἐαυτοῦ ἀδικον σωεῖς, ἢ δὲ εἰς ἐλπίδα αἰετῶν παρῆται.

Plato dixit, Ei qui nullius culpæ sibi conscius est, iucundam semper spem adesse.

Ναζιανζηνὸς εἶλετο, οὐδὲν ἕτως ἀφραίνειν ἡμᾶς, ὡς τὸ σωεῖς κατὰ ἄνθρωπον.

Nazianzenus dixit, Nullam rem tam nos exhilarare, quam bonam conscientiam.

Περιανδρὸς ἐρωτηθεὶς, τί ἐστὶν ἐλευθερία, εἶπεν, ὄρη σωεῖς.

Periander interrogatus, quid esset libertas, Recta conscientia, dixit.

Μηδέποτε μηδὲν ἐχθρὸν ποιήσας, ἐλπίζε λήσασθαι. καὶ γὰρ αὐτὸς ἄλλους λήσας, σωτῆρα σωεῖς ὄντας, ἔφη Ἰσοκράτης.

Nunquam sperare debes, si quid turpe feceris, te latiturum. Quamvis enim alios lateas, tute tamen tibi conscius eris: dixit Isocrates.

Πυθαγόρας εἶλετο, καὶ μείζων πάσων ἀξίως σωεῖς, ἢ τὸ ἀδικεῖν ἐλαττωμένον, ἢ τὸ τῶν σώματι καὶ τῆς ψυχῆς μακροχρόνιον.

Pytha-

Pythagoras dicebat, Vitum iniquum plus malitiam afflicti conscientia, quam illum, qui in corpore castigatur, & flagris ceditur.

Πλάτωνος ἔφη· τὸ σωειδὸς οἶον ἔλκεν ἐν σαρκί, τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν ἀμείωσαν αἰεὶ καὶ νύσασσαν ἐναπολείπειν.

Plutarchus dicebat: Facinorosam conscientiam, instar vlcis in corpore, poenitentiam relinquere in animo, pungentem iugiter ac faucientem.

Ασφαλὴς πᾶς τόπος τῆ ζωῆς μετὰ δικαιοσύνης· ἔφη Ἐπίκτητος.

Quisvis locus tutus est homini, qui iuste vitā agit: dixit Epictetus.

Locus C.

DE VINO.

Πάντως μὲν οἶνον σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν λόγον θεοῦ ὡς ἄνθρωπος· ἔφη Ἐυάγγελος ἔφη.

Corpus quidem vino roboratur, anima vero verbo Dei, vt sanctus Euagrus dixit.

Οἶνος [ὡς Βασίλειος εἶπε] τὸ παρὰ θεῶν ὄνρον εἰς παρακμυδίαν

τῶ ἀσθενείας ἐδεδρμόν τοῖς σωφρονέσιν, ὅσων τὸν γάρον ἀφελασίας τοῖς ἀσπλαγχνέσιν.

Vinum (vt Basilus dixit) a Deo datum temperantibus donum ad consolationem infirmitatis, lasciuientibus nunc factum est instrumentum luxuriae.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Τὸν λογισμὸν, καὶ τὸν νῦν ὁ οἶνος καταβαπύσει· τοῖς δὲ ἐπιθυμίας, καὶ τοῖς ἡδοναῖς, ὡς ἄνθρωπος ἔλαγον φλόγας ἐξάψει.

Idem dicebat: Rationem & mentem vinum demergit: affectus autem & voluptates, vt oleum flamma accendit.

Ἐξ ἧ· Ὡς ἄνθρωπος πελέμιον εἰσι πύρι ἕως ἀμετρίᾳ οἶνος λογισμὸν καὶ τὸν νῦν σὺ φρονα.

Item. Sicut aqua rurgnat igni: sic immoderatus vini vius mentem sobriam extinguit.

Πλάτωνος ἐνομοθέτησε, τοῦς πᾶσιν ἀσ μέτρησι ἐτῶν ἡ παρὰ τὸν οἶνον μὴ γινέσθαι· διδύσκων, ὡς ἔφη πῦρ ἐπὶ πῦρ ὀχμασθέν εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. σπῆν ἐπὶ τοῦς πόνοους ἐχρήρειν πορὸν εἰσ. μετὰ ἧ τοῦτο ἡτέλειν αὐτοῦς οἶνος γινέσθαι τὸ μετρίου μέτρησι ἐτῶν. μέτρησι ἧ καὶ πολυοινίας το παρὰ τὸν ἀπίχραθ τὸν νέον.